

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi
pauli.pullinen@lvm.fi

VIITE Lausuntopyyntönnö 26.6.2013 LVM/1193/07/2013

ASIA Siikaverkko Osuuskunnan lausunto Laajakaista kaikille 2015 –hankeen toisen väliarvioinnin keskustelumuistiosta

Siikaverkko Osuuskunnan hallitus on kokouksessaan 19.8.2013 käsitellyt lausuntopyyntöä ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Mihin ensimmäisessä väliarvioinnissa ratkaisematta jääneisiin ongelmakohtiin tulisi toisessa väliarvioinnissa kiinnittää huomiota ?

Ensimmäisessä väliarvioinnissa ratkaisematta jääneitä oleellisimpia asioita ovat laajakaistalain kohta kaapelien kahden kilometrin tukikelvottomasta osasta, liityntäpisteen tulkinnasta sekä markkinaehtoisesti toteutuvien alueiden rajauksien määrittely.

Kahden kilometrin tukikelvottomuudesta tulisi luopua kokonaan ja määritellä tukikelvottomaksi vain se osuus verkosta, joka sijoittuu tilaajan kiinteistön alueelle. Selvyyden ja tasapuolisuuden vuoksi tähän tulisi kuitenkin määritellä kiinteä metrimääräinen matka, jotta tarpeettomilta tulkinta ongelmilta ja tilaajakohtaiselta määrittelyltä vältyttäisiin. Yhdenmukaisuuden ja selvyyden vuoksi metrimääräisenä tukikelvottomana rajana voitaisiin soveltaa maaseuturahastosta rahoitettavien kyläverkkojen kanssa samaa 50 metrin matkaa.

Tukikelvottomien liityntäpisteiden määrittelyä tulisi muuttaa, siten että tukikelvottomiksi liityntäpisteiksi määriteltäisiin vain sellaiset liityntäpisteet, joista tarjotaan aktiivisesti viestintäpalveluita asiakkaille. Nykyinen tulkinta, jonka mukaan liityntäpisteestä voidaan tarjota palveluita, johtaa tukikelvottomiin alueisiin, joilla ei kuitenkaan todellisuudessa tarjota palveluita asiakkaille, eikä liityntäpisteet siten hyödytä lähialueen asukkaita tai heidän palvelutarvettaan.

Markkinaehtoisesti toteutuviksi määriteltyjen alueiden rajauksen tulkintaa tulisi muuttaa, siten että se perustuisi todellisuudessa siihen seikkaan, että alueiden nykyaikaiset kiinteät viestintäverkot toteutuvat markkinaehtoisesti, ilman erilaisia tuki- ja avustusrahoitusta. Nykyinen tulkinta johtaa helposti tilanteeseen, että vain reuna alueet ovat tukikelpoisia, mikä eriarvoistaa lähialueen asukkaita sekä vaikeuttaa erityisesti pienten toimijoiden rakentamishankkeiden rahoituksen järjestämistä. Käytäntö kun on osoittanut, etteivät isot operaattorit tule markkinaehtoisesti rakentamaan kuituverkkoja edes maaseudun asutuskeskittymiin tai telemastojen lähialueille

Miten laajakaistahankkeiden toteutuksessa aktiivisten pienien operaattoreiden toimintaedellytyksiä voitaisiin edelleen parantaa?

Pienten operaattoreiden toimintaedellytysten parantamisessa on avainasemassa hakuprosessin keventäminen, selkeyttäminen ja nopeuttaminen. Lisäksi pienten toimijoiden rahoituksellisia edellytyksiä tulisi parantaa edelleen mahdollistamalla avustuksen maksuun hakeminen useammassa erässä riittävän kevyellä menettelyllä. Rahoituksen järjestämisen helpottamiseksi pienille toimijoille voitaisiin mahdollistaa esim. valtion takauksen saamisen sitominen itse tukipäätökseen.

Edelleen pienten operaattoreiden toimintaedellytyksiä voitaisiin selkeästi parantaa, tarkastelemalla ja muuttamalla nykyisiä tulkintoja tukikelvottomista alueista, kuten lausunnon edellisessä kohdassa jo tuodaan esiin. Oleellisimpia tulkintoja näistä ovat ns. kahden kilometrin tukikelvottoman vyöhykkeen, liityntäpisteiden lähialueiden tukikelvottomuuden sekä markkinaehtoisesti toteutuvien alueiden määritelmät.

Mitkä ovat laajakaistarakentamisen rahoitustarpeet suhteessa käytettävissä olevaan rahoitukseen eri maakunnissa ennen vuotta 2015 ja sen jälkeen?

Pohjois-Pohjanmaalla on vasta aivan viimeaikoina päästy rakentamisvaiheen aloittamiseen ensimmäisten hankkeiden osalta. Asian markkinointi ja toimijoiden löytäminen sekä niiden toiminnan käynnistäminen on vienyt kohtuuttomasti aikaa, koska suuremmat operaattorit eivät vastoin odotusta ole olleet kiinnostuneita toteuttamaan hankkeita edes laajakaista kaikille tuen kanssa. Tästä johtuen on käynnistymässä ja vireille tulossa useita hankkeita, joiden alustavat avustustarpeet ovat huomattavat myös vuoden 2015 jälkeen, mikäli halutaan pyrkiä lain mukaiseen tavoitteeseen verkkojen kattavuudessa.

Siikaverkko Osuuskunnan mielestä on erityisen tärkeää turvata rahoitus myös vuoden 2015 jälkeen toteutettaville hankkeille vähintään siltä osin kun ne koskevat jo aloitettujen hankkeiden sijainti kuntien rakentamista kokonaisuudessaan. Olisi erittäin kestävä tilanne, mikäli yhden kunnan alueen rakentamisen hankkeistaminen useassa vaiheessa ja hankealueessa aiheuttaisi tilanteen, jossa osa kunnan alueesta jäisi toteuttamatta sen vuoksi, ettei rahoitusta olisi tarjolla vuoden 2015 jälkeen. Tämä olisi paitsi erittäin eriarvoistavaa, myös taloudellisesti hyvin haastavaa pienille toimijoille, joiden suunniteltu toiminta jäisikin oleellisesti pienemmäksi kuin mitä on tavoite ollut. Kyseinen tilanne vääjäämättä myös heikentäisi ratkaisevasti myös perustettujen pienten operaattoreiden taloudellisia toimintaedellytyksiä ja sitä kautta laajakaista lain tavoitteiden toteutumista.

Tällä hetkellä EU:n maaseuturahastosta tukensa saavat ns. 22 %:n kunnat tulisi ohjelmakauden päättyessä ottaa valtion rahoituksen piiriin niin, että nykyisiä 22 %:n kuntia koskevat samat ehdot ja aikataulut kuin 8 %:n ja 33 %:n kuntia. Tämä helpottaisi ja keventäisi oleellisesti sellaisia pieniä operaattoreita ja heidän hankkeiden hallinnointia, jotka nykyisin joutuvat toimimaan kaksien eri sääntöjen ja aikataulujen kanssa.

Miten kuntien toimia löytää laajakaistahankkeille toteuttaja voidaan tukea?

Laajakaistahankkeiden toteuttajien löytämistä voidaan tukea parhaiten kehittämällä itse hakuprosesseja ja rahoitukseen liittyviä elementtejä selkeämpään ja toimivampaan suuntaan.

Tällä hetkellä kunnat, erityisesti ns. 22 %:n kunnat epäröivät hankkeisiin sitoutumista tiukkojen aikataulujen ja rahoituksen riittävyyteen liittyvien asioiden vuoksi. Kuntia voitaisiin rohkaista viemään hankkeita eteenpäin ja kuntien toimia löytää toteuttajia voitaisiin tukea huomattavasti pikaisilla päätöksillä hankkeiden toteutusajan jatkamisesta esim. vuoteen 2020 saakka sekä rahoituksen riittävyyden turvaamisesta suunnitelluille hankkeille.

Miten laajakaistahankkeisiin liittyvää lupamenettelyä (esim. kaapelien sijoitusluvat) ja muuta hallinnointia voitaisiin keventää? Miten yhteisrakentamista voidaan edistää?

Kaapelien sijoituslupa menettelyä tulisi kehittää siten, että luvat voitaisiin hakea yhdeltä tai muutamalta toimijalta koko hankkeen osalta. Erityisesti lupamenettelyä hankaloittaa lukemattoman määrän toimijoita kanssa käytävät neuvottelut ja toimiminen mm. yksityisteiden osalta tulisi luvat voida hakea suoraan Ely-keskukselta, sillä huomattava osa maaseudun verkkoja rakennetaan yksityisteiden ja yksityisten teiden varteen. Yksitysteiden tiekuntien toimivuus ja toimintatavat ovat erittäin kirjavia ja tiekuntien sisäiset erimielisyydet voivat pahimmillaan estää hankkeiden toteutuksen tietyiltä osin.

Operaattoreita, erityisesti pieniä paikallisia operaattoreita ei saa missään tapauksessa velvoittaa suorittamaan korvauksia kaapeleiden sijoittamisesta tiealueille. Erityisesti tämän tulisi koskea valtion ja kuntien omistamia teitä mutta mielellään myös yksityisteitä. Perusteluna tälle on, että operaattorit kuitenkin vastaavat kaikista sijoitukseen liittyvistä töistä eikä kaapelit aiheuta tien omistajille kustannuksia tai vähäistä suurempia haittoja.

Yhteisrakentamiseen tulisi laatia yleisesti hyväksytyt pelisäännöt mm. kustannusten jaosta ja kohtuullisista kustannuksista. Siikaverkko Osuuskunta on aktiivisesti pyrkinyt hakemaan mahdollisuuksia yhteisrakentamiseen muiden toimijoiden kanssa. Kokemustemme mukaan yhteisrakentamisessa on nykyisin järkeviä mahdollisuuksia löydetty lähinnä kuntien ja kunnallisten yhtiöiden kanssa mm. vesi- ja viemäri hankkeiden yhteydessä. Sähköyhtiöiden ja isojen verkko operaattoreiden kanssa yhteisrakentamisen esteeksi nousee käytännössä aina joko kohtuuttomaksi muodostuvat kustannukset tai isojen toimijoiden kankeus suunnitelmien muuttamiseen, yhteisrakentamista mahdollistavalla tavalla.

Miten vapaa-ajan asuntojen laajakaistayhteyksiä voitaisiin edistää hankealueilla?

Siikaverkko Osuuskunnan näkemyksen mukaan vapaa-ajan asuntoja ei tulisi erotella tässä yhteydessä muista yhteyksien tarvisijoista vaan ne tulisi laskea tukikelpoiseksi tilaajiksi kuten pysyvästi asututkin kiinteistöt. Tämä myös parantaisi selvästi verkkoja rakentavien, erityisesti

pienien operaattoreiden taloudellisia toimintaedellytyksiä. Kaikkia laajakaistan piiriin tulevia tulisi kohdella tasa-arvoisina. Tämä olisi perusteltua myös siitä syystä, että vapaa-ajan asunnot toimivat yhä enenevässä määrin huomattavan osan vuotta pysyvästi asuttujen kiinteistöjen tavoin ja niitä muutetaan myös vakinaisiksi asunnoiksi. Monessa tapauksessa vapaa-ajan asukkaat muodostavat potentiaalisen asiakaskunnan joka turvaa erityisesti pienten paikallisten operaattoreiden toiminnan talouden.

Siikalatva 20.8.2013

Mikko Äijälä
Hallituksen puheenjohtaja
Siikaverkko Osuuskunta